

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ

Κατά τὸ ἔτος 1950 τὸ Βυζαντινὸν Μουσεῖον ἐπλουτίσθη διὰ τῆς ἀγορᾶς ἀξιολόγων ἀντικειμένων καὶ ἰδιαιτέρως φορητῶν εἰκόνων. Ἐκ τούτων σπουδαιότερα εἶναι :

1) Ὀλόσωμος εἰκὼν τῆς Θεοτόκου, τύπου Ὀδηγητρίας, πλαισιωμένη δι' ἐγκολπίων προφητῶν καὶ ἀγγέλων (1,13×0,20 μ.) Ἡ εἰκὼν εἶναι μεταβυζαντινὴ (17ου αἰ.) καλῆς κρητικῆς τεχνοτροπίας.

2) Εἰκὼν τοῦ ἁγίου Βασιλείου ἐν προτομῇ (0,31×0,20 μ.), ἀνατολικῆς τέχνης.

3) Ἀντιμήνσιον χρυσοποικιλτον μετὰ τῆς παραστάσεως τοῦ Ἐπιταφίου θρήνου (0,35×1,31 μ.)

4) Πήλινος λύχνος καὶ μία μυροθήκη («εὐλογία») μετὰ τῆς παραστάσεως τοῦ ἁγ. Μηνᾶ.

Ἡ προστεθεῖσα αἴθουσα εἰς τὴν ἀριστερὰν πτέρυγα τοῦ Μουσείου ἔμεινε κατὰ τὸ ἔτος 1950 ἡμιτελής, μὴ ἐπιτευχθείσης τῆς συνεχίσεως τῆς πιστώσεως ἐκ τοῦ σχεδίου Μάρσαλ, κατηρτίσθη ἐν τούτοις εἰς αἴθουσαν τοῦ κάτωθεν τοῦ μεγάρου τῆς Διοικήσεως ἰσογείου ἀξιόλογος Βιβλιοθήκη, περιλαμβάνουσα τὰ σχετικὰ πρὸς τὴν βυζαντινὴν τέχνην περιοδικὰ καὶ ἱκανὰ ἔργα τῆς μεσαιωνικῆς τέχνης τῶν Βαλκανικῶν λαῶν (Βουλγαρίας, Σερβίας καὶ Ρουμανίας).

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΑΝΑΣΤΗΛΩΣΕΩΣ ΚΑΙ ΣΤΕΡΕΩΣΕΩΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΜΝΗΜΕΙΩΝ

Ἐπὶ τῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ καθηγητοῦ τῆς Βυζαντινῆς τέχνης ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἀθηνῶν τελοῦσης Ὑπηρεσίας Ἀναστηλώσεως καὶ συντηρήσεως ἱστορικῶν μνημείων, ἐξετελέσθησαν κατὰ τὸ 1950 αἱ κάτωθι ἐργασίαι ἐπὶ Βυζαντινῶν μνημείων.

1) Εἰς τὸν ἐν Ἀρτιναῶν τῆς Παρηγορητίσης ἀνακατασκευάσθη τὸ ἐλλείπον ὄγδοον σύστημα ἐπαλλήλων κίονων στηρίξεως τοῦ Τρούλλου, ἑξασφαλισθείσης οὕτω τῆς εὐσταθείας τοῦ κεντρικοῦ θόλου. Ἐπειτα κατεσκευάσθη τὸ μέγα τρίλοβον παρὰ ἄθρονον τῆς μέσης κόγχης τοῦ ἱεροῦ, ὅπερ, καταστραφέν πρὸ μακροῦ, εἶχε φραχθῆ μεταγενεστέρως, καταστῆσαν οὕτω τὸ κυρίως βῆμα σκοτεινόν. Κατὰ τὰς ἐργασίας τῆς ἐκφράξεως ἀνευρέθη ὄραϊον μαρμάρινον, διάτρητον, θωράκιον τοῦ ἀρχικοῦ τέμπλου τοῦ ναοῦ. Τέλος ἐκαθαρίσθησαν τὰ ψηφιδωτὰ τοῦ Τρούλλου (Παντοκράτωρ καὶ προφῆται) ἀπὸ τῶν ἐλαιοχρωμάτων, διὰ τῶν ὁποίων εἶχον, δῆθεν, ἐπισκευασθῆ καὶ συμπληρωθῆ τῷ 1864. Διὰ τοῦ γενομένου ὑπὸ εἰδικοῦ συντηρητοῦ καλλιτέχνη τοῦ κ. Φ. Ζαχαριάδου καθορισμοῦ τούτου—τὰ ὄραϊα ψηφιδωτὰ τῆς Παρηγορητίσης ἀνέκτησαν ὄλην τὴν ἀρχικὴν τῶν λαμπρότητα καὶ ζωήν.

2) Τοῦ ἐν Ἀρτιναοῦ τοῦ Ἀγ. Βασιλείου ἀνακατασκευάσθη ὁλόκληρος ὁ βόρειος τοίχος, ὅστις εἶχεν ἀποκλίνει τοσοῦτον τῆς κατακόρυφου, ὥστε ν' ἀπειλή ἄμεσον πῶσιν.

3) Εἰς τὸν βυζαντινὸν ναὸν τῆς Πόρτα-Παναγιάς, παρὰ τὰ Τρίκαλα, ὅστις κατεκλύζετο ὑπὸ τῶν ὑδάτων τοῦ Πορταϊκοῦ ποταμοῦ, κατεσκευάσθησαν προστατευτικὰ ἔργα.

4) Εἰς τὸν ναὸν Ἀγ. Νικολάου τοῦ Κασνίτση ἐν Καστορίᾳ ἐγένετο στερεώσεις καὶ μερικὴ ἀναστήλωσις τῶν τοίχων, ἐποπτεία τοῦ ἐφόρου Σ. Πελεκανίδου.

5) Εἰς Ἀγ. Δημήτριον Θεσσαλονίκης συνεχίσθησαν αἱ ἐργασίαι ἀνακατασκευῆς τῆς ὀρθομαρμαρώσεως τῶν κιονοστοιχιῶν, ἀνασυνεκροτήθη δ' ἐπίσης καὶ ὁ τάφος τοῦ Ἀγίου.

6) Εἰς τὴν Νέαν Μονὴν τῆς Χίου, ἐστερεώθη διὰ τῆς εἰδικῆς ψηφωτρίας Δδος Ἑλλης Βοίλα τὸ ψηφιδωτὸν τῆς Ἀναστάσεως.

7) Εἰς τὴν ἱστορικὴν μονὴν Ἀρκαδίου Κρήτης ἐγένοντο διάφοροι ἐπισκευαὶ εἰς τὸν Πυλῶνα καὶ τὰ κελλιά, πρὸς ἐπαναφορὰν αὐτῶν εἰς τὴν ἀρχικὴν μορφήν των, ἥτις εἶχε σπουδαίως ἀλλοιωθῆ διὰ μεταγενεστέρων προσθηκῶν.

8) Εἰς Λατίδαν Μεραμπέλλου Κρήτης ἐπεσκευάσθησαν μεταβυζαντινοὶ τινες ναῖοι, τῶν ὁποίων καὶ αἱ τοιχογραφίαι ἐστερεώθησαν ὑπὸ τοῦ ἀρχιτεχνίτου τοῦ μουσείου Ἡρακλείου Ζ. Κανάκη.

9) Τῆς ἱστορικῆς μονῆς τῆς Ἀγ. Λαύρας Καλαβρυτῶν ἐπερατώθη ἐφέτος ἡ ἀνοικοδόμησις τῆς δυτικῆς πλευρᾶς, ἐπὶ τῇ βάσει σχεδίου τῆς ὑπηρεσίας ἀναστηλώσεως προσαρμοσθέντος πρὸς τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸν ρυθμὸν τῆς Παλαιῆς μονῆς. Ὑπολείπεται ἤδη ἡ ἐγκατάστασις τῆς βιβλιοθήκης καὶ τοῦ μουσείου τῆς Μονῆς εἰς ἐπὶ τούτῳ προβλεφθείσας αἰθούσας τῆς δυτικῆς πτέρυγος τῆς μονῆς.

10) Εἰς τὴν Μονὴν Φανερωμένης Σαλαμίνοῦ ἐκαθαρίσθησαν διὰ τοῦ κ. Φ. Ζαχαρίου, ἐποπτεία τοῦ ἐφόρου κ. Μ. Χατζηδάκη, αἱ τοιχογραφίαι τοῦ καθολικοῦ, ἰδίᾳ δὲ ὁ Παντοκράτωρ τοῦ τροῦλλου.

11) Ἀνακατασκευάσθη ἡ κεράμωσις τοῦ ἐν Ἀθήναις ναοῦ τῆς Καπνικαρίας δι' εἰδικῶν κεράμων ὁμοίων πρὸς τὰς παλαιάς.

12) Τέλος οἱ ἐρραγισμένοι μαρμάρيني κίονες τοῦ βυζαντινοῦ ναοῦ τῆς Μεταμορφώσεως Πλάκας Ἀθηνῶν (Σωτείρας Κοττάκη) ἀντικατεστάθησαν διὰ δύο νέων ἐξασφαλισθείσης οὕτω πλήρως τῆς εὐσταθείας τοῦ μνημείου.

ΤΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΗΣ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑΣ ΑΘΗΝΩΝ

α') Τὸ Ἱστορικὸν Λεξικόν.

Κατὰ τὸ 1950 ὑπὸ τῶν συντακτῶν τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ ἀνασυνετάχθη καὶ συνεπληρώθη διὰ νέου ὕλικου ἢ σειρᾶ τῶν ἀρθρῶν βλεφαρίδα-βόλος, βολούλλα-βορδωνάρις, βροντιάδα-βρωμάτισμα, γεννῶ-γεροντόπιασμα καὶ γομαροφέμι-γυοβίτσα.

Πρὸς τούτοις ἀπεδελτιώθησαν ἐντυπα, πρὸ πάντων περιοδικά, καὶ χειρόγραφα τῆς Γλωσσικῆς Ἐταιρείας, τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου καὶ τῆς Ἡπειρωτικῆς Ἐταιρείας Ἀθηνῶν. Τὸ συγκομισθὲν ὕλικόν, λημματογραφηθὲν, συνεχωνεύθη μὲ τὸ γενικὸν ἀρχεῖον.

Κατά τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ἡ βιβλιοθήκη τοῦ Λεξικοῦ ἐπλουτίσθη διὰ νέων τόμων τῶν ἐξῆς περιοδικῶν «Ἄρχεῖον Πόντου», «Ἀθηνᾶς», «Πλάτωνος», «Κυπριακῶν Σπουδῶν» καὶ «Λαογραφίας» ὡς καὶ ἔργων διαφόρων λογίων καὶ τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου κυρίων Φ. Κουκουλέ, Ι. Σταματάκου καὶ Ε. Κριαρᾶ.

β') Τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον.

Κατὰ τὸ ἔτος 1950 τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν ἐξηκολούθησε τὴν ἀποδελτίωσιν κειμένων καὶ ἐγγράφων τῆς περιόδου τῆς Τουρκοκρατίας ἐξ ἐπόψεως γλωσσικῆς, ἱστορικῆς καὶ πραγματολογικῆς.

Ἐπ' ἴσης ἤρχισε νὰ καταρτίξῃ εὐρετήριον λημμάτων τοῦ γλωσσικοῦ Ἀρχεῖου πρὸς εὐχερεστέραν λημματογράφησιν τοῦ ἀποδελτιουμένου ὕλικου καὶ πρὸς προπαρασκευὴν τῆς μελλοντικῆς ἐκδόσεως εὐρυτέρων δημοσιευμάτων τοῦ Ἀρχεῖου.

Πρὸς τούτοις δι' ὑπομνήματός του πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν Ἀθηνῶν κατέστησε γνωστὸν ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν συγκρότησιν α') χρονολογικῶν πινάκων τῶν νεοελληνικῶν κειμένων τῆς περιόδου 1204 - 1669 καὶ β') Λεξικοῦ τῶν λογοτεχνικῶν καὶ ἄλλων κειμένων τῆς αὐτῆς περιόδου.

Τὴν 5ην Ἰουλίου 1950 ἀπεχώρησε τῆς Διευθύνσεως τοῦ Ἀρχεῖου ὁ Ἐμμανουὴλ Κριαρᾶς, ἀνέλαβε δὲ προσωρινῶς τὴν Διεύθυνσιν ὁ συντάκτης Παναγιώτης Πατριαρχᾶς.

Τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἀρχεῖου κατέγραψε καὶ ἐταξινόμησε τὸ δωρηθὲν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν πολῦτιμον Ἀρχεῖον τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων καὶ τὸ Ἀρχεῖον τῶν Σοφοκλέους καὶ Στεφάνου Οἰκονόμων. Τὰ ἀρχεῖα ταῦτα παρεκάλεσε τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον τὴν Ἀκαδημίαν, ἵνα ἐγκρίνῃ τὴν ὀριστικὴν παραχώρησιν εἰς αὐτό.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ προσωρινῶς διευθύνων τὰς ἐργασίας τοῦ Ἀρχεῖου ὑπέβαλεν εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἔκθεσιν περὶ τοῦ δυνατοῦ τῆς παρασκευῆς προδρομοῦ ἐκδόσεως τοῦ Ὀνομαστικοῦ καὶ Τοπωνομαστικοῦ τῆς Τουρκοκρατίας. Ἡ προπαρασκευὴ τῆς προδρομοῦ ταύτης ἐκδόσεως ἀνταποκρίνεται πρὸς τοὺς σκοποὺς δι' οὓς ἰδρύθη τὸ Μεσαιωνικὸν Ἀρχεῖον, οἵτινες ἀνεκοινώθησαν εἰς τὸ τρίτον διεθνὲς συνέδριον τῶν Βυζαντινῶν σπουδῶν ἐν Ἀθήναις (Πρβλ. Πρακτικά σελ. 37) καὶ εἰς τὸ τέταρτον ἐν Σόφια (Πρβλ. Πρακτικά σελ. 256).

Διὰ τὴν συγκρότησιν τῆς προδρομοῦ ταύτης ἐκδόσεως προτείνονται διάφορα μέτρα πρὸς χρησιμοποίησιν ὅλων ἐκείνων τῶν ἐπιστημονικῶν δυνάμεων, αἵτινες εἶναι δυνατόν νὰ συντελέσωσι διὰ τὴν ἀρτιωτέραν σύνταξιν τοῦ ἔργου.

Κατὰ τὸ ἔτος 1950 τέλος ἐδημοσιεύθη ὁ δεῦτερος τόμος τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Μεσαιωνικοῦ Ἀρχεῖου, ἐν συνεχείᾳ δὲ ἐκτυπῶνται καὶ ὁ τρίτος.

γ') Τὸ Ἀρχεῖον τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ Ἀρχεῖου τῆς Ἱστορίας τοῦ Ἑλληνικοῦ Δικαίου κατὰ τὸ ἔτος 1950 περιστράφησαν κυρίως εἰς ἐρεῦνας εἰς τὰ Γενικά Ἀρχεῖα τοῦ Κράτους πρὸς συγκέντρωσιν νομικῶν ἐθίμων τῶν χρόνων τῆς Τουρκοκρατίας, ὡς καὶ παλαιότερων. Τὸ Ἀρχεῖον τοῦτο, ἀποδίδον προέχουσας θέσιν εἰς τὰ νοταριακὰ ἐγγράφα, ὡς προσφέροντα πλούσιον καὶ ἀπληκρῖβωμένον ἐθιμικὸν ὕλικόν, ἠσκολήθη ἰδιαιτέρως μὲ αὐτά. Ἐπειδὴ δὲ πολλὰ τῶν ἐγγράφων τούτων εὐρίσκονται εἰς χεῖρας ἰδιωτῶν,

ἀχρηστευμένα διὰ τοὺς εἰδικούς, ἀλλὰ καὶ κινδυνεύοντα νὰ ἀφανισθοῦν, ἐμερίμνησε διὰ τὴν κατὰ τὸ δυνατόν ἀνεύρεσιν καὶ τὴν δημοσίευσίν των, παραχωρήσαν πρὸς τοῦτο ἀρκετὸν μέρος τῆς Ἐπιτερίδος τοῦ τοῦ ἔτους 1950.

ΤΑ ΓΕΝΙΚΑ ΑΡΧΕΙΑ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

Παρά τὴν μεγάλην ἐλάττωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ὑπαλλήλων, συνετελέσθη ἐν τοῖς Γενικοῖς Ἀρχείοις τοῦ Κράτους ἡ ταξινομήσις τοῦ πλείστου μέρους τοῦ ἀρχείου Βλαχογιάννη καὶ ἀντιμετωπίσθη ἐπιτυχῶς πᾶσα ἡ διοικητικὴ ὑπηρεσία ἀναφερομένη εἰς τὴν καταγραφὴν τῶν νέων προσκτημάτων, εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῶν Γ.Α.Κ. (σύνολον εἰσαγωγῶν ἐκ δωρεῶν καὶ ἀγορῶν βιβλία 162), εἰς τὸ Ἀναγνωστήριον (σύνολον ἀναγνωστῶν 278), εἰς τὰς ἐπιθεωρήσεις τῶν πρὸς καταστροφὴν ἀρχείων τῶν δημοσίων ὑπηρεσιῶν, εἰς τὸν ἔλεγχον τῶν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν ἐξαγομῶν βιβλιοθηκῶν κ.ἄ.

Λόγω στενότητος στεγαστικοῦ χώρου, ἡ ὑπηρεσία περιέστη εἰς τὴν δεινὴν θέσιν νὰ μὴ δύναται νὰ παραλάβῃ παλαιὰ καὶ πολύτιμα ἀρχεῖα τῶν διαφόρων Ὑπουργείων. Ὁ ὑπάρχων χώρος, ἀκατάλληλος ἐνεκα τῆς χαρτοφθόρου ὑγρασίας καὶ τῆς ἐλλείψεως ἀερισμοῦ καὶ φωτισμοῦ, ἠτρηπίσθη ἐκ τῆς πιστώσεως ἐπισκευῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν διὰ μερικῆς τοιμενοστρώσεως, ὑδροχρωματισμοῦ, γενικοῦ ψεκασμοῦ δι' ἐντομοκτόνου καὶ συνεχῶν ἀνατοποθετήσεων τῶν ἐγγράφων. Ἐκ τῶν πιστώσεων ἠγοράσθησαν ἀρχιεοθηκαὶ τινες, ἡ μείωσις ὅμως τοῦ σχετικοῦ κονδυλίου κατὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1950 - 1951 ἠλάττωσε τὰς δυνατότητας τοῦ ἰδρύματος εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦ τεχνικοῦ ἐξοπλισμοῦ. Διὰ δωρεᾶς τοῦ Unesco εἰσῆχθη εἰς τὰ Γ.Α.Κ. μηχανήματα ἀναγνώσεως μικροφίλμ.

Τὸ κεφάλαιον τοῦ προϋπολογισμοῦ 4,52 διὰ τὴν ἀγορὰν ἱστορικῶν ἐγγράφων καὶ χειρογράφων ἐμειώθη ἐκ δέκα ἑκατομμυρίων εἰς πέντε κατὰ τὸ οἰκονομ. ἔτος 1950 - 51, δι' ὃ μόνον μικραὶ ἀρχεακαὶ συλλογαὶ δύναται ν' ἀγοράζονται. Οὕτω, ἐγκρίσει τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Γ.Α.Κ., ἠγοράσθησαν: 9 ἠπειρωτικὰ ἐγγράφα (1813 - 1868), γράμμα τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας Καρόλου 6ου (1727) ἀντίγραφον ἐπὶ κηρωτοῦ ὑφάσματος, χειρόγραφος ἱστορία τοῦ Ἐπαμ. Ι. Σταματιάδου «Βιογραφίαι τῶν Ἑλλήνων Μεγάλων Διεργηθέντων τοῦ Ὀθωμαν. Κράτους», κώδιξ ἐκκλησιαστικοῦ περιεχομένου τοῦ ΙΖ' ἢ ΙΗ' αἰ. Πρὸς τούτοις ἐδωρήθησαν 3 ἐπίσημα διατάγματα τοῦ βασιλέως Γεωργίου Α', καὶ τὸ ἱστορικὸν ἀρχεῖον τοῦ μακεδονομάχου ὄπλαρχηγοῦ Τσόντου Βάρδα ὑπὸ τῆς ἀδελφῆς του Κας Ἐλπίδος Χλαμπουτάκη.

Διὰ bons de livres τοῦ Unesco, διατεθέντων ὑπὸ τοῦ Γεν. Συμβουλίου Βιβλιοθηκῶν Ἑλλάδος τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας, ἠγοράσθησαν ἱστορικὰ καὶ ἀρχεακαὶ βιβλία ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ἐν οἷς καὶ τὸ σπουδαῖον περιοδικὸν Bibliothèque de l'École des Chartes, τόμοι τῶν ἐτῶν 1900 - 1948.

Λόγω οἰκονομιῶν, δὲν κατέστη δυνατὴ ἡ ἐκπροσώπησις τῆς Ἑλλάδος εἰς τὸ ἐν Παρισίοις συνελθὸν Α' Διεθνὲς Συνέδριον τῶν Ἀρχείων, παρεσχέθησαν ἐν τούτοις ἐντεῦθεν πρὸς τὴν ὀργανωτικὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Συνεδρίου πάντα τὰ ζητηθέντα στοιχεῖα.

Ἐκ τῶν Μονίμων Τοπικῶν Ἀρχείων λειτουργοῦν νῦν τὰ: Ὁρτυνίας, Δωδεκανήσου, Ἴονιου Γερουσίας, Κοζάνης, Κρήτης, Νάξου, Σπάρτης, Σπετσῶν, Ὑδρας καὶ Χίου. Τὰ τοῦ Αἰγίου καὶ Κυκλάδων (Σύρου) δὲν ἠρξάντο λειτουργοῦντα, παρὰ τὰς προσπαθείας τῆς ὑπηρεσίας τῶν Γ.Α.Κ. Τὰ Τοπικὰ Ἀρχεῖα Βεροῖας καὶ Ἠπειρωτικὸν παρὰ τῇ Ζωσιμαίᾳ Βιβλιοθήκῃ ἀργοῦσι.

Ἐπιτακτικὴ ὑπάρχει ἀνάγκη ἰδρύσεως τοῦ Ἱστορικοῦ Ἀρχείου Μακεδονίας καὶ

Θράκης, περί τοῦ ὁποῖου ὑπεβλήθη ἤδη ὑπὸ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Γ.Α.Κ. πρότασις μετὰ σχεδίου νόμου εἰς τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας.

Κατὰ τὸ τρέχον ἔτος μελετᾶται ἡ ἴδρυσις Μονίμου Τοπικοῦ Ἀρχείου ἐν Πάτρῳ ἐντὸς τῆς Βασιλικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς μονῆς τοῦ Ἰωάννου Θεολόγου, ἐν ἧ, ὡς γνωστόν, ἐκτὸς τῶν χειρογράφων, κατάλογον τῶν ὁποίων ἐδημοσίευσεν ὁ μακαρίτης Σακελλίων (1890), ἀπόκειται καὶ μέγα πλῆθος χύδην ἐγγράφων ἐκκλησιαστικῶν, ἱστορικῶν κ. ἄ. Ἐν τῇ αὐτῇ νήσῳ σφύζονται ὀγκώδεις ἀρχεῖα καὶ συλλογαὶ ἐν τῷ δημοτικῷ καταστήματι ὡς ἐπίσης καὶ παρ' ἱστορικαῖς οἰκογενεαῖς Πατριῶν, (Δανιὴλ Κεραμέως, Παγκώστα, Καλοῦ κ.ἄ.) αἱ ὁποῖαι ἐξεδήλωσαν τὴν ἐπιθυμίαν νὰ καταθέσουν τοὺς ἱστορικοὺς θησαυροὺς των εἰς δημόσιον ἴδρυμα. Ἦδη ἡ ἱερὰ μονὴ Πάτμου μετεκάλεσε πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον τὸν Διευθυντὴν τῶν Γ.Α.Κ. κ. Ἐμμ. Πρωτοψάλτην, ὅστις, ἐγκρίσει τοῦ Ὑπουργεῖου Παιδείας, θὰ μεταβῆ εἰς Πάτμον διὰ νὰ παρασκευάσῃ πᾶσαν τὴν ἀπαιτουμένην προεργασίαν διὰ τὴν ἴδρυσιν ἱστορικοῦ ἀρχείου ἐν τῇ ἱερᾷ νήσῳ.

Κατόπιν προτάσεως τοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Συμβουλίου, τὸ Ὑπουργεῖον Παιδείας ἀπεφάσισε τὴν μεταφορὰν τοῦ ἐν τῷ ἀρχαιολογικῷ μουσεῖῳ Μυκόνου ἀρχείου (νοταριακοὶ κώδικες Μυκόνου κλ.) εἰς τὸ κατάστημα τῶν Γ.Α.Κ., ἔνθα ὑπάρχει σημαντικὸς ἀριθμὸς ὁμοίων κωδίκων προελθόντων ἐκ τῆς αὐτῆς νήσου.

ΤΑ ΥΠΟ ΤΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΠΕΠΡΑΓΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΤΟΣ 1950

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο τὸ προσωπικὸν τοῦ Λαογραφικοῦ Ἀρχείου ἐνισχύθη διὰ τῆς τοποθετήσεως τοῦ συντάκτου Κ. Ρωμαίου καὶ διὰ τῆς ἀποσπάσεως εἰς αὐτὸ δύο μουσικῶν, τοῦ Σπυριδ. Σκιαδαρέση καὶ Σπ. Περιστερῆ καθηγητῶν τῆς μουσικῆς εἰς σχολεῖα τῆς Μέσης Ἐκπαιδεύσεως. Διὰ τῆς ἀπασπάσεως ταύτης, κατέστη δυνατὴ ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τῆς προσηρητένης εἰς τὸ Ἀρχεῖον Ἐθν. Μουσικῆς Συλλογῆς.

Χειρογραφα εἰσήχθησαν εἰς τὸ Ἀρχεῖον ἐν 81φ 26 ἐκ σελ. 677, αἱ δὲ ἐργασίαι περιεστράφησαν εἰς τὴν συστηματικὴν κατάταξιν καὶ ἐπεξεργασίαν τῶν δημοτικῶν ᾠσμάτων, τῶν παροιμιῶν, τῶν μύθων καὶ παραμυθίων τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Οὕτω κατετάχθησαν ᾄσματα μὲν 885, παροιμίαι δὲ 8402 καὶ ἐμελετήθησαν τ' ἀκριτικὰ ᾄσματα πρὸς ἐκλογὴν τῶν καταλληλοτέρων διὰ τὸ παρασκευαζόμενον ἀπανθισμα παραλλαγῶν, ὡς καὶ 300 παραμύθια τῆς ἀνεκδότου συλλογῆς τοῦ ἀειμνήστου Ἀδ. Ἀδαμαντίου πρὸς κατάταξιν εἰς τὸν Κατάλογον τῶν ἑλλην. παραμυθίων.

Κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐπερατώθη ἡ ἔκδοσις τῶν Ζητημάτων τῆς Ἑλλην. Λαογραφίας, τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν λαϊκὴν λατρείαν, μαγειάν, μαντικὴν, ἀστρολογίαν, μετεωρολογίαν καὶ δημώδη ἱατρικὴν. Ταῦτα, συνταχθέντα ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἀρχείου πρὸς καθοδήγησιν τῶν συλλογῶν λαογραφικῆς ἴλης, παρέχουν σαφῆ ὑποτύπωσιν τῶν θεμάτων τῆς λαογραφ. ἐρεύνης, διευκρινουμένων διὰ τῆς παραθέσεως χαρακτηριστικῶν παραδειγμάτων. Προσέτι ἐπερατώθη ἡ ἔκδοσις τοῦ Γ' τόμου τῆς Ἐπετηρίδος τοῦ Λαογραφ. Ἀρχείου, περιέχοντος ἐργασίας τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ Κ. Μαλτέζου, τοῦ Διευθυντοῦ καὶ τῶν συντακτῶν Μ. Ἰωαννίδου καὶ Γ. Σπυριδάκη.

Τὸ ἔτος τοῦτο εἶδε ἐγκαινιολύζομενον τὸ ἔργον τῆς περισυλλογῆς καὶ διασώσεως τῶν δημῶδων μελωδιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοῦ ἔτους 1914 εἶχεν ἀνατεθῆ ὑπὸ τῆς Πολιτείας εἰς τὴν ἰδρυθεῖσαν διὰ τοῦ νόμου 432 Ἐθν. Μουσ. Συλλογὴν. Αὕτη εἶχε μὲν συγχορευθῆ διὰ τοῦ ἀπὸ 14 Μαρτίου 1927 Διατάγματος

εἰς τὸ Λαογραφικὸν Ἀρχεῖον ἀλλ', ἔλλείψει εἰδικευμένου εἰς τὴν μουσικολογίαν προσωπικοῦ, δὲν ἠδυνήθη νὰ λειτουργήσῃ.

Συμφώνως πρὸς τὸ συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἀρχείου πρόγραμμα προκαταρκτικῶν ἐργασιῶν, κατηρτίσθη γενικὸς βιβλιογραφικὸς κατάλογος μουσικῆς λαογραφίας, ὅλη δὲ μουσικὴ ἀπεδελτιώθη ἐκ μουσικῶν περιοδικῶν καὶ ἐντύπων συλλογῶν. Οὕτως ἀπεδελτιώθησαν δι' ἀντιγραφῆς μουσικῶν καὶ ποιητικῶν κειμένων ὑπὸ μὲν τοῦ Σπυρ. Σκιαδαρέση εἰς τὴν Ἑθροπαϊκὴν μουσικὴν γραφὴν 179 ἄσματα, ὑπὸ δὲ τοῦ Σπυρ. Περιστερῆ εἰς τὴν βυζαντινὴν παρασημαντικὴν 398 ἄσματα.

Ἐκ παραλλήλου τὸ προσωπικὸν τῆς Ἑθν. Μουσ. Συλλογῆς ἀπετύπωσε ἐπὶ 23 δίσκων 26 Ποντιακά, 24 Σινασίτικα καὶ 18 Φλογητικὰ τραγούδια.

Ἡ ἀπαρχὴ ἐγένετο, οἱ δ' οἰωνοὶ εἶναι αἴσιοι, παρέχοντες τὴν ἐλπίδα, ἂν ἐνισχυθῇ τὸ Ἀρχεῖον οικονομικῶς εἰς τὴν ἐνέργειαν ἀποστολῶν τοῦ προσωπικοῦ εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ τὰς νήσους τῆς Ἑλλάδος, ὅτι θὰ δυνηθῇ καὶ τὴν τελευταίαν αὐτὴν ὥραν νὰ περισυλλέξῃ καὶ περισώσῃ ἐκ τῆς φθορᾶς τὰς δημόδεις μελωδίας τοῦ ἡμετέρου λαοῦ.